

บทที่ 5

ปัจจัยกระบวนการ (Process)

การจัดกระบวนการงานต่างๆในทุกปัจจัยอย่างมีระบบนั้น เป็นการทำงานที่มีลำดับขั้นตอนที่ถูกต้องและเหมาะสม ในแต่ละขั้นตอนจะเสร็จสิ้นในขั้นนั้นๆ แล้วจึงต่อไปยังขั้นอื่นต่อไปเป็นระบบของการทำงานการผลิตซึ่งจะขาด หรือข้ามขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งมิได้ จะถือว่ากระบวนการผลิตนั้นไม่ครบถ้วน

ในด้านของกระบวนการทำงานผลิตละครโทรทัศน์ Cantor & Pingree (1983:62) ได้กล่าวถึงลักษณะของการทำงานละครโทรทัศน์ว่าเป็นลักษณะการทำงานที่เป็นรูทีน (routine) คือมีการทำงานเป็นตารางทุกวัน เนื่องจากละครโทรทัศน์ต้องออกอากาศสัปดาห์ละ 5 วันตลอดทั้งปีติดต่อกันไป การทำงานละครโทรทัศน์จึงเป็นการทำงานเป็นลักษณะการทำงานประจำ

แต่เมื่อมองกลับมาจากละครโทรทัศน์ไทยจะเห็นได้ว่าละครแต่ละเรื่องจะมีความยาวตอนมาตรฐานประมาณ 24 ตอนๆละ 40 นาที ออกอากาศสัปดาห์ละ 2-3 วัน ดังนั้นใน 1 เรื่องยกตัวอย่างเช่นละครหลังข่าว 1 วันในการออกอากาศจะเสนอ 2 ตอนต่อกัน รวมแล้วจะเป็นสัปดาห์ละ 4 ตอน จึงใช้เวลาในการออกอากาศทั้งเรื่องประมาณ 2 เดือน ดังนั้นจะพบว่าละครโทรทัศน์ไทยในปัจจุบันไม่ได้เป็นการทำงานในลักษณะรูทีน เหมือนในต่างประเทศ เพราะการผลิตละครไทยจะทำงานจบเป็นเรื่องๆ ไป จะแบ่งคิวการทำงานที่รับรู้กันเป็นสากลนิยมคือ คิว 1 จะเป็น จันทร อังคาร พุธ , คิว 2 จะเป็น พฤหัสบดี ศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ ในแต่ละวันก็จะทำงานกันโดยประมาณ 6 โมงเช้าจนถึง 4 ทุ่ม นั่นคือ 1 คิวปกติ การทำงานในหนึ่งเรื่องโดยปกติจะใช้เวลาประมาณ 2 เดือนถึง 4 เดือน ระยะเวลาขึ้นอยู่กับความยาวของบทละคร ความเร่งออกอากาศ และความประณีตพิถีพิถันในการผลิตของทีมงานด้วยเช่นกัน และเมื่อจบเรื่องหนึ่งก็จะเริ่มกระบวนการผลิตเรื่องใหม่กันต่อไปตามขั้นตอนการผลิตละคร

ในส่วนของขั้นตอนการผลิตละครโทรทัศน์ผู้เชี่ยวชาญด้านการผลิตละครได้ให้สัมภาษณ์กับผู้วิจัยไว้ดังนี้

"กระบวนการผลิตละครจริงๆแล้วเหมือนกันกับการผลิตพวกโปรดักชั่นต่างๆไป เราจะแบ่งการทำงานการผลิตละครออกเป็น 3 ขั้นตอนใหญ่ๆ มี Pre-Production ก็จะเป็นขั้นการเตรียมงาน การประชุมก่อนถ่ายทั้งหลาย, Production ก็จะเป็นเรื่องของการถ่ายทำ และสุดท้ายก็ Post Production มันจะเกี่ยวกับการตัดต่อ ทำเสียงต่างๆ จนเสร็จ ในแต่ละขั้นตอนจะมีขอบเขตของงานแบ่งแยกที่ทำค่อนข้างชัดเจน" (ผิน เกรียงไกรสกุล, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2550)

ในปัจจุบันเป็นยุคซึ่งละครโทรทัศน์ไทยกำลังอยู่ในช่วงการแข่งขันกับละครโทรทัศน์จากต่างประเทศ ผลงานละครโทรทัศน์ที่ดีจะออกมาจากการทำงานการผลิตที่ดี กล่าวคือ การผลิตที่มีกระบวนการในการทำงานที่ดีครบถ้วนทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นเตรียมงานผลิต ขั้นถ่ายทำ จนถึงขั้นหลังการผลิต ย่อมส่งผลต่อไปยังการได้มาซึ่งละครโทรทัศน์ที่ดี แล้วจะนำไปสู่งานละครโทรทัศน์ที่มีมาตรฐานเพียงพอต่อการแพร่ภาพสู่สายตาผู้ชม เพื่อให้ความบันเทิงแก่ผู้ชม และรักษากลุ่มผู้ชมละครโทรทัศน์ของไทยเอาไว้

จากการที่ผู้วิจัยได้สอบถามความคิดเห็นและสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติการการผลิตละครโทรทัศน์ ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนในการผลิตละครโทรทัศน์เพื่อสร้างกำหนดดัดขึ้นไว้เป็นมาตรฐานการผลิตละคร ไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ก. ขั้นเตรียมงาน (pre-production)

ในขั้นตอนนี้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด การเริ่มต้นต้องแน่ใจว่าจะทำละครเรื่องอะไร อยากรู้ให้ละครออกมาเป็นอย่างไร ต่อไปก็ต้องคิดว่าใครคือผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย จะทำอย่างไรให้ละครเป็นที่สนใจ ระยะเตรียมการถ่ายทำนี้ถือเป็นระยะในการวางแผน ผู้กำกับการแสดงที่มีความสามารถในการทำงานจะถูกคัดเลือกมาทำงานเพื่อกำหนดทิศทางของงานการผลิตทั้งหมด การเตรียมบทละครโทรทัศน์ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของงานทุกด้าน ผู้กำกับการแสดงต้องใช้บทละครโทรทัศน์ในการศึกษาทำความเข้าใจในงานทั้งหมด ทีมงานฝ่ายศิลป์ต้องใช้บทละครเพื่อจัดเตรียมอุปกรณ์ประกอบฉากต่างๆ ทีมฝ่ายเครื่องแต่งกายก็จะรู้ถึงยุคสมัย บุคลิกตัวละครเพื่อการเตรียมเสื้อผ้าที่เหมาะสมกับนักแสดง นักแสดงใช้บทละครในการศึกษาตัวละครเพื่อการแสดง มีการฝึกซ้อมการแสดง มีการประชุมบทละครเพื่อทำความเข้าใจและข้อตกลงในการทำงานก่อนถ่ายทำ

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นข้อความมาตรฐานปัจจัยกระบวนการของทีมผลิตละครโทรทัศน์ และเมื่อนำไปสอบถามความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ปฏิบัติการด้านการผลิตละครโทรทัศน์ ได้รับผลทางสถิติเป็นที่ยอมรับ ผู้วิจัยจึงสรุปเป็นข้อความมาตรฐานได้ดังนี้

มาตรฐานกระบวนการผลิต : 5. ทีมงานผลิตละครโทรทัศน์ มีกระบวนการผลิตงานละครโทรทัศน์เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างครบถ้วน

การผลิตละครโทรทัศน์นั้นเมื่อมีปัจจัยนำเข้าอันได้แก่ บุคลากร การบริหารจัดการ เงิน และวัสดุอุปกรณ์ ครบถ้วนแล้ว ก็จะนำทั้งหมดที่ได้มาเข้าสู่กระบวนการผลิตต่อไป จากข้อมูลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเรื่องของกระบวนการ ผู้กำกับการแสดง ผิน เกรียงไกรสกุล ได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

"ในกระบวนการการทำงานเราก็ต้องรู้ด้วยว่าผู้จัดละครต้องการอะไร ผู้จัดก็รับนโยบายมาจากสถานีอีกทีหนึ่ง และเราก็ต้องรู้ด้วยว่าโจทย์ของเราต้องการอะไร รับงานมาแล้ว อ่านบท และก็ประชุมทีมงาน แจกจ่ายงาน ติดตามผลงาน พอถึงก่อนถ่ายเราก็ประชุมคิดถ่ายอีกทีหนึ่ง อาจจะมีแคสดีง อาจจะมีการเวิร์คช็อปเรียกนักแสดงมาลองอ่านบท ก่อนที่จะออกถ่ายจริง เพื่อที่จะซักซ้อมเรื่องคาแรคเตอร์ก่อนเวลาถ่ายทำจริงถ้ามีเวลา" (ผิน เกียรติกรสกุล, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2550)

จากข้อมูลการสัมภาษณ์และจากประสบการณ์ในการทำงานของผู้วิจัยสรุปได้สรุปได้ว่า ในการประชุมครั้งแรกของงานผลิตละคร คือการประชุมภาพรวมของละครเพื่อให้ทุกคนในทีมมองเห็นเป็นภาพเป็นภาพเดียวกันก่อน ขั้นตอนนี้บทละครโทรทัศน์จะเป็นพิมพ์เขียวในการทำงานของทุกฝ่ายที่สำคัญมาก การใช้บทละครในการประชุมเนื่องจากการทำงานละครจะต้องมองลักษณะของละครที่จะผลิตเป็นไปในทิศทางเดียวกัน Mood and tone ที่ผู้กำกับการแสดงต้องการนำเสนอออกมาเป็นแบบไหน จากนั้นก็จะถึงขั้นตอนการอ่านและ การทำความเข้าใจบทละครไปพร้อมกัน วิธีการอ่านบทที่นิยมปฏิบัติกันในที่ประชุมคือ การ read through นั่นคือการอ่านบทเสมือนทีมงานเป็นตัวละครนั้นๆ อ่านบท ทำความเข้าใจ เต็มใส่อารมณ์ลงไป การอ่านบทวิธีนี้จะทำให้ทีมงานเองเห็นภาพของละครที่จะออกมาได้ชัดเจน จะเห็นได้เลยว่าบทดี หรือไม่ดี, สนุก หรือ อืดไป พูดกันมากเกินไป หรือ ตรงไหนที่พูดแล้วอาจจะไม่เข้าใจ ก็จะได้เห็นได้เลยทันที ทำให้บางครั้งสามารถแก้ไขบทก่อนการถ่ายทำจริงก็เป็นได้

ดังนั้นการประชุมทีมงานผลิตละครมีความสำคัญผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. มีการประชุมเพื่อเข้าใจในเนื้อหาบทละครโทรทัศน์ และกำหนดทิศทางของละครโทรทัศน์ รวมถึงองค์ประกอบโดยรวมของงาน

หลักฐานการตรวจสอบ : มีบันทึกการประชุมเป็นลายลักษณ์อักษร มีการรับรองเอกสารโดยผู้กำกับการแสดง

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

หลังจากมีการประชุมงานเพื่อเตรียมงานแล้ว ในการดำเนินการทำงานผลิตละครโทรทัศน์ เอกสารที่ทุกฝ่ายจะต้องใช้เพื่ออ้างอิงการทำงานร่วมกันคือ ตารางการถ่ายทำ (breakdown) ซึ่งเป็นเอกสารที่รายละเอียดเกี่ยวกับการทำงานในการถ่ายทำละครโทรทัศน์ในแต่ละตอนนั้น ทีมผลิตละครโดยผู้กำกับการกองถ่าย และผู้ช่วยผู้กำกับ จะเป็นผู้จัดทำตารางการถ่ายทำร่วมกันโดยใช้บทละครโทรทัศน์ และนักแสดงเป็นหลักในการวางตารางการถ่ายทำ โดยผู้จัดการกองถ่ายจะทราบถึง

คิวนักแสดงต่างๆ ส่วนผู้ช่วยผู้กำกับจะรู้เรื่องฉากที่ต้องทำงาน ตารางการถ่ายทำ (breakdown) ทำขึ้นเพื่อให้ผู้ร่วมงานได้ทราบในวันถ่ายทำตนเองต้องทำอะไรก่อนหลัง โดยยึดหลักว่าจะเลือกสถานที่หรือฉากที่ควรจะทำก่อนหรือหลังเมื่อความสะดวกและความรวดเร็วในการถ่ายทำมากที่สุด ตามที่ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อมูลไว้ดังนี้

"ก่อนการประชุมทีมงานในทุกสัปดาห์ ผู้จัดการกองถ่าย และผู้ช่วยผู้กำกับจะมาคุยกันก่อนนอกรอบเพื่อเอางานของตนเองมาวาง ผู้จัดการกองถ่ายจะถือคิวดารา นักแสดงทั้งหมด ใ้ว่าใครว่างไม่ว่าง สถานที่ถ่ายทำสะดวกให้ถ่ายไหม ส่วนทางผู้ช่วยผู้กำกับ ก็จะนำงานฉากต่างในบทละครที่ต้องถ่ายทั้งหมดมาจัดวางดูว่า ฉากนี้ใครแสดงคู่กับใคร กลางวัน หรือกลางคืน ใช้อุปกรณ์ประกอบฉากอะไรบ้าง เสื้อผ้าอย่างไร เมื่อ ทั้งสองส่วนทำงานร่วมกันเสร็จก็จะออกมาเป็นตารางการถ่ายทำ แล้วถึงจะนำมาเข้าที่ประชุมทีมงานเพื่อทำงานตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วทุกฝ่ายก็จะรู้หน้าที่ของตัวเองว่าต้องทำอะไรกัน" (ชนะ คราประยูร, สัมภาษณ์, 10 ตุลาคม 2549)

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญนั้นการจัดทำตารางการถ่ายทำเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากในการดำเนินงานผลิตเพื่อให้ทีมงานทุกฝ่ายทำงานกันอย่างมีระบบ และมีลำดับของการทำงานตลอดจนช่วยให้การถ่ายทำเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขั้นตอนการทำงานต่อไปดังนี้

ขั้นตอนที่ 2. มีการจัดทำตารางการถ่ายทำ (Breakdown) เพื่อวางแผนการถ่ายทำละครในแต่ละวัน

หลักฐานการตรวจสอบ : 1. เอกสารตารางการถ่ายทำ (Breakdown) ที่มีการกำหนดวันเวลาในการถ่ายทำ ระบุระยะเวลาในการถ่ายทำละครตั้งแต่เริ่มเปิดกล้องจนกระทั่งปิดกล้องในแต่ละวัน รวมถึงการระบุตอน ฉาก สถานที่ เวลาในเรื่อง นักแสดงที่ต้องเข้าในแต่ละฉาก เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น , อุปกรณ์ประกอบฉาก , เทคนิคพิเศษต่าง ๆ และเวลา สถานที่ที่นัดทีมงานนักแสดงรวมทั้งเบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อผู้ดูแลกองถ่ายโดยมีการรับรองเอกสารโดยผู้จัดการกองถ่าย

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

หลังจากการได้มีการจัดวางตารางการถ่ายทำ(breakdown) เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ก่อนที่จะมีการประชุมงานครั้งต่อไป ทางผู้กำกับการแสดง หรือ ทุกฝ่ายในทีมต้องมีการสรุปงานที่ได้ถ่ายทำไปแล้วในครั้งก่อนพูดถึงการทำงานที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร ใครในทีมงานที่มีปัญหาในการทำงานจะ

ได้มีการพูดคุย และแก้ปัญหาเหล่านั้นเสียเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นอีกในการทำงานครั้งหน้า จากนั้นก็จะเข้าสู่การประชุมทีมงานเพื่อรับทราบงานที่จะดำเนินการถ่ายทำในครั้งต่อไป และเพื่อทุกฝ่ายรับรู้ กำหนดการต่างๆของงานถ่ายทำว่าผู้กำกับมีความต้องการอะไรบ้าง เช่นต้องการอุปกรณ์ประกอบฉากเพิ่ม หรือต้องการฝนเพิ่ม ทีมงานฝ่ายศิลป์ก็จะได้จัดเตรียม หรือผู้กำกับต้องการเสื้อผ้านักแสดงเพิ่ม ทางฝ่ายเสื้อผ้าก็จะสามารถจัดให้ได้ทัน ในการประชุมจะมีการจดบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรมีการรับรองเอกสารโดยผู้กำกับการแสดง

“ระหว่างสัปดาห์ถ่ายมีประชุมคิวถ่าย ดูโลเกชั่นถ้ามีโลเกชั่นใหม่ เตรียมงาน ที่เหลือก็อาจจะแคสนักแสดงสมทบ การประชุมในแต่ละครั้งจะมีการพูดคุยเกี่ยวกับงานในครั้งที่ผ่านมายังไง ถ้าเป็นไปได้ก็ดี เพียงแต่ว่าการคอมเม้นท์เราอาจจะไม่ได้ดูงานที่ถ่ายไว้แล้ว ผมอาจจะยกประเด็นมาว่า สัปดาห์ที่ผ่านมาใครมีปัญหาอะไรเปล่า และถ้าใครมีปัญหา เราก็จะเอาปัญหาเข้าที่ประชุมเพื่อหาทางแก้ไข และก็อาจจะคอมเม้นท์ด้วยว่าใครสามารถที่จะทำงานได้ดีกว่านี้ โดยทำแบบไหนยังไง” (ผิน เกரியงไกรสกุล, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2550)

ผิน เกரியงไกรสกุล ผู้เชี่ยวชาญทางการกำกับการแสดงได้ให้ข้อมูลของการประชุมในแต่ละครั้งของการถ่ายทำว่าจะต้องมีเพื่อให้ทีมงานทุกคนรับทราบงานที่จะทำต่อไป และรับรู้และแก้ปัญหาของงานในครั้งที่ผ่านมา เพื่อปรับปรุงให้การทำงานครั้งต่อไปมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

การดำเนินการผลิตละครจะเป็นการทำงานในลักษณะเป็นคิว ตามที่ได้กล่าวไว้แล้วข้างต้น ดังนั้นก่อนการถ่ายในคิวต่อไปก็จะมีการประชุมสรุปงานที่ผ่านมามีข้อผิดพลาดใดที่ต้องทำการแก้ไขเพื่อไม่ให้เกิดขึ้นกับการทำงานในครั้งต่อไป ซึ่งการช่วยให้การทำงานรอบครอบรัดกุมมากยิ่งขึ้น จากความสำคัญของการประชุมทีมงานในแต่ละคิวถ่ายใหม่จึงต้องมีในกระบวนการผลิต จึงได้กำหนดเป็นขั้นตอนต่อไปดังนี้

ขั้นตอนที่ 3. มีการประชุมทีมงานในฝ่ายต่างๆเพื่อทราบรายละเอียดของงานที่จะถ่ายทำในครั้งต่อไปและนางานที่ได้รับไปปฏิบัติ

หลักฐานการตรวจสอบ : 1. เอกสารที่ใช้ประชุมประกอบด้วยบทละครโทรทัศน์ และตารางการถ่ายทำ(breakdown) โดยจะมีการประชุมร่วมกันและรับทราบรายละเอียดของงานที่จะถ่ายในครั้งต่อไป ซึ่งทุกฝ่ายจะรับทราบความต้องการของผู้กำกับการแสดง และนำไปปฏิบัติ เมื่อฝ่ายใดมีปัญหา ก็จะปรึกษาและสรุปกันได้ในขั้นตอนนี้ ไม่ว่าจะเป็นฝ่ายศิลปกรรม เครื่องแต่งกาย ฝ่ายสถานที่ และฝ่ายจัดการ เพื่อทุกฝ่ายจะได้ประเมินงบประมาณที่จะใช้ในการถ่ายทำได้ในครั้งนี้ได้อย่างครบถ้วน และในขั้นตอนการประชุมนี้ควรจะมีการสรุปข้อผิดพลาดจากการทำงานถ่ายในครั้งที่แล้ว เพื่อแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้เกิดการทำงานที่ดีมีประสิทธิภาพในการถ่ายทำครั้งต่อไป

2. มีการจัดรายงานการประชุมอย่างเป็นทางการเป็นแบบแผนเอาไว้เพื่อให้อ้างอิงในการทำงาน ของผู้ปฏิบัติงานจะได้ดำเนินการตามที่ได้มีการประชุมไป และมีการรับรองรายงานการประชุมโดยผู้กำกับการแสดง

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

ข. ขั้นตอนการผลิต (Production)

การทำงานขั้นตอนการผลิตคือการทำงานไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ในตารางการถ่ายทำ กล่าวคือ เมื่อได้ประชุมเสร็จแล้ว ทุกฝ่ายได้ไปทำงานตามที่ได้ประชุมกันแล้ว ต่อไปก็จะเข้าสู่กระบวนการในการถ่ายทำละครโทรทัศน์ ในการทำงานทุกคนในทีมจะใช้บทละครโทรทัศน์ กับใบตารางการถ่ายทำ (breakdown) เป็นหลักยึดในการทำงานในแต่ละวัน โดยจะเรียงลำดับการถ่ายทำตามที่ทำเอาไว้ แต่อาจมีการสลับฉากในการทำงานได้ เช่นนักแสดงอาจมาไม่ตรงเวลา ต้องเอาฉากอื่นมาทำงานก่อนได้ หรือ งานสร้างฉากยังไม่เรียบร้อย ไม่พร้อมที่จะใช้ถ่าย ก็ดึงฉากที่กำหนดในวันนั้นขึ้นมาทำก่อนได้ เพราะตารางการถ่ายทำสามารถยืดหยุ่นตามความเหมาะสม แต่ในการทำงานดำเนินการผลิตละครที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรที่จะสามารถทำงานถ่ายทำได้อย่างน้อยร้อยละ 90 ของตารางการถ่ายทำที่กำหนดไว้ในการประชุม เช่นกำหนดฉากในการทำงานไว้ 20 ฉาก ต่อวัน ถ้าหากที่ทีมงานทำงานได้ 18 ฉาก ต่อวันยังถือว่าเป็นการทำงานที่มีมาตรฐานอยู่ แต่ถ้าได้ 17 ฉาก ถือว่าเป็นการทำงานที่ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยช่วงของการทำงานทุกฝ่ายของทีมผลิตละครจะใช้บทละครโทรทัศน์ในการทำงาน โดยเฉพาะผู้กำกับการแสดงที่ต้องใช้บทละครโทรทัศน์ในการทำงานกำกับงาน และนักแสดงที่ต้องถ่ายทอดจากบทละครไปการสู่การแสดง เป็นช่วงการถ่ายทำที่นักแสดงและบทละครต้องทำงานประสานกันเป็นอย่างดี ดังผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อมูลของการทำงานตามตารางการทำงาน

“ความสำคัญของเบรกดาวนีย์ึดเป็นหลักเป็นเกณฑ์ แต่ก็ไม่ถึงเป็นไบเบิ้ล และเราก็ต้องมีการแพลนมาแล้วว่าจะเรียงลำดับยังไง แต่ถึงเวลาจริงมันก็มีปัจจัยอื่นเข้ามาอีกเยอะ ที่จะทำให้เราเปลี่ยนแปลง และเราก็ต้องพร้อมที่จะปรับ มันต้องมียืดหยุ่นที่จะปรับให้มันได้ และก็พร้อมที่จะปรับ โดยที่ไม่กระทบกระเทือนต่องานมากเกินไป แต่ถ้าเราทำงานตามเบรกดาวนีย์ยึดก็จะได้ดีที่สุดถ้าเป็นเปอร์เซ็นต์ก็ประมาณ 90 เปอร์เซ็นต์ที่ยึดเป็นประสิทธิภาพ เช่น ถ้ามียึดฉากก็ควรถ่ายให้ได้ยึดฉากเพราะเรานั้นได้ประชุมกันมาแล้ว” (ผิน เกียรติกุล ,สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2550)

จากข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญข้างต้น ประกอบกับการวิเคราะห์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดเป็นขั้นตอนการทำงานดังนี้

ขั้นตอนที่ 4. มีการดำเนินการถ่ายทำละครโทรทัศน์เป็นไปตามตารางการถ่ายทำ (breakdown) ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนของการประชุมได้อย่างน้อยร้อยละ 90 ของตารางการถ่ายทำที่กำหนดไว้

หลักฐานการตรวจสอบ : - เอกสารหลักฐานที่ระบุจำนวนฉากในการถ่ายทำละครโทรทัศน์ที่จัดทำขึ้น เพื่อทราบถึงจำนวนฉากที่ถ่ายได้ในแต่ละวันอย่างน้อยร้อยละ 90 ของตารางการถ่ายทำที่กำหนดไว้และจำนวนฉากที่เหลือทั้งเรื่องที่ต้องถ่ายอีกต่อไปจนสิ้นสุดการถ่ายทำ

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

ค. **ขั้นตอนหลังการผลิต (Post Production)**

Zellt (1997:286-288) ได้กล่าวถึงการตัดต่อว่า แม้ว่าเครื่องมือในการตัดต่อภาพ และเทคนิคจะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอแต่หน้าที่พื้นฐานของการตัดต่อยังคงเหมือนเดิม นั่นคือการประกอบกัน การตกแต่ง การปรับแสงสี การสร้างภาพ

การประกอบกัน (Combine) คือการนำภาพต่างๆที่ได้ถ่ายมาแล้ว มาเรียงลำดับเหตุการณ์หรือเล่าเรื่องตามที่ต้องการนำเสนอในละคร

การตกแต่ง (Trim) คือ การตัดบางส่วนของเรื่องที่มีความอืดอาด ไม่เล่าเรื่องออกไป หรือเพื่อเล่าเรื่องให้กระชับมากยิ่งขึ้น

การปรับแสงสีเสียง (Correct) คือ การแต่งแสง, สีและเสียงที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่เหมือนกันกับฉากอื่นๆ ที่ผลิตผลมาจากการถ่ายทำ ต้องนำมาปรับแสง เสียงหรือสี ให้เท่ากันหมดเพื่อความสมบูรณ์ของละคร

การสร้างภาพ (Build) คือ การสร้างภาพให้เกิดอารมณ์มากขึ้น เช่นการถ่ายทำใน 1 ฉากที่ประกอบด้วยภาพหลายขนาด การตัดต่อจะนำภาพทั้งหมดมาตัดต่อให้มีความรู้สึกเหมือนอยู่ในเหตุการณ์มากขึ้น รวมทั้งการใส่เสียงบรรยายภาคต่างๆ เพื่อให้บรรยากาศในการชมละครโทรทัศน์

จากข้อมูลข้างต้นขั้นตอนการตัดต่อภาพ การตัดต่อเป็นการเล่าเรื่องของละครให้มีความน่าติดตาม มีการใช้เทคนิคการตัดต่อมาช่วยให้ละครมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น โดยการทำงานจะเป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ตัดต่อเป็นผู้รับผิดชอบ โดยมีผู้กำกับการแสดงเป็นให้เห็นและตรวจสอบงาน การตัดต่อต้องใช้บทละครโทรทัศน์กับรายงานการถ่ายทำ (Shooting report) ร่วมกันงานตัดต่อช่วยส่งเสริมงานบทละครโทรทัศน์ให้ดีขึ้นได้ เนื่องจากบทละครโทรทัศน์เป็นจินตนาการของผู้เขียนบท การถ่ายทำช่วยให้เกิดภาพขึ้น และการตัดต่อช่วยเล่าเรื่องของบทละครให้ดียิ่งขึ้น

ให้เข้าใจเรื่องมากขึ้น บางครั้งเป็นบทละครอาจยังมองไม่ออกว่าบทตรงนี้ดี หรือ ไม่ดี การติดต่อจะช่วยให้งานบทละครดีขึ้นเกิดความกระชับต่อเนื่องของเนื้อเรื่องให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นน่าสนใจ

นอกจากการติดต่อจะช่วยเล่าเรื่องจากบทละครแล้ว ยังช่วยในด้านการแสดงของนักแสดงให้ดีขึ้น ช่วยตัดทอน หรือเสริมอารมณ์ทางการแสดงด้วยเทคนิคการติดต่อเล่าเรื่อง เพื่อช่วยในการสื่อสารทางการแสดงของนักแสดงให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

"ในเรื่องของการติดต่อให้ความสำคัญต่อยกตัวอย่างเช่น ถ้าถ่ายมาดีแล้วการติดต่อก็ควรให้มันดีขึ้นไปอีกทั้งเรื่องของการแสดงและการดำเนินเรื่องก็ควรให้มันดีขึ้นไปอีกการเล่าเรื่องใหม่จะช่วยให้ละครน่าสนใจเพิ่มขึ้นพอๆกับการใส่เสียงทั้ง sound effect หรือ sound track มันเสริมกันหมดเพราะมันเป็นงาน team work (ผิน เกரியงไกรสกุล, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2550)

โดยจากความสำคัญของกระบวนการติดต่อ ก่อให้เกิดขั้นตอนการติดต่อลำดับภาพไว้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 5. มีการติดต่อลำดับภาพอย่างเป็นระบบตามที่กำหนดไว้

หลักฐานการตรวจสอบ :

1. การติดต่อละครเป็นไปตามบทละครโทรทัศน์ และบันทึกการถ่ายทำที่จัดทำขึ้น และสอดคล้องกับความต้องการของผู้กำกับการแสดงต้องการ
2. เจ้าหน้าที่ติดต่อต้องมีความเข้าใจอารมณ์ หรือสิ่งที่ฉากนั้นๆต้องการสื่อสารออกมา
3. ผู้ติดต่อต้องสามารถบริหารเวลาในการทำงานติดต่อให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้ภายในเวลา 12 ชั่วโมง ต่อ 1 ตอน(ความยาวต่อตอนไม่น้อยกว่า 40 นาที)โดยมีตารางกำหนดการส่งงานติดต่อแจ้งไว้ต่อเจ้าหน้าที่ติดต่อ
4. มีเอกสารการใช้ห้องติดต่อที่รับรองการใช้งานโดยเจ้าหน้าที่ติดต่อ การทำงานในขั้นตอนติดต่อต้องตรงต่อเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัด เนื่องจากจะมีฝ่ายเสียงมารับงานไปทำต่อในขั้นตอนลงเสียงต่อไป ถ้าหากมีการเลื่อนทำให้ล่าช้าออกไปอาจส่งผลกระทบต่อกรออกอากาศของทางสถานีได้
5. มีเอกสารการรับรองการติดต่อที่สมบูรณ์โดยผู้มีอำนาจการตรวจงาน

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

ขั้นตอนต่อเนื่องจากการติดต่อภาพ คือ การลงเสียงลงเพลง เปรียบเสมือน การตบแต่งงานลงรายละเอียดขั้นสุดท้ายก่อนส่งงานเตรียมแพร่ภาพออกอากาศ นั่นคือหลังจากการติดต่อภาพสมบูรณ์ทุกอย่างเล่าเรื่องได้ครบตามที่บทละครต้องการ แม้ว่าภาพละครจะสามารถสื่อสาร

ความหมายของสิ่งที่บทละครละคร และผู้กำกับการแสดงต้องการถ่ายทอดให้ได้ แต่การสื่อความหมายจะไม่ครบถ้วนได้เลยถ้าขาดการใส่เสียงประกอบละครลงไป หน้าที่ของเสียงเพลงดนตรีประกอบ และเสียงประกอบต่างๆจะช่วยเสริมสร้างอารมณ์ให้กับแต่ละฉากให้สามารถถ่ายทอดความรู้สึกออกมาให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น ผู้ชมที่ได้ชมภาพและเสียงที่สมบูรณ์จะได้รับการรับชมละครที่เต็มอรรถรส เสียงในละครโทรทัศน์มี 5 ประเภท คือ เสียงบรรยาย เสียงสนทนา เสียงดนตรี เสียงประกอบ และเสียงเงียบ ทั้งนี้การลงเสียงและดนตรีประกอบจะต้องคำนึงถึง ความสมดุลของเสียง, ความใกล้เคียงของเสียง และความสัมพันธ์ระหว่างเสียงกับภาพ อย่างไรก็ตาม ก่อนที่จะใส่เสียงประกอบหรือดนตรีประกอบในละครโทรทัศน์นั้น เจ้าหน้าที่จะต้องศึกษาทำความเข้าใจบทเสียก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าควรใส่ดนตรีและเสียงประกอบอย่างไร ในช่วงจังหวะใดจึงเหมาะสมมากที่สุด

ดังนั้นในการควบคุมคุณภาพของเสียงคือความยากที่สุดในกระบวนการทางเสียง ไม่เพียงแต่เราต้องการความเหมือนในแบบต่างๆของสัญญาณของกระบวนการจากเครื่องมือต่างๆ แต่เรายังต้องการฝึกการฟังของเรา เหมือนกับการควบคุมความดังของเสียงในการผสมเสียง เราต้องฟังระวังเกี่ยวกับการใช้การควบคุมคุณภาพ ถ้ามีเสียงแทรกเข้าก็ต้องขจัดออกไป แต่ไม่ควรที่จะพยายามเปลี่ยนคุณภาพของแต่ละปัจจัยนำเข้าก่อนที่จะทำจนเสร็จอย่างน้อยก่อนการผสมเสียงขั้นต้น ก่อนที่จะมีการตรวจคุณภาพของเสียงขั้นสุดท้าย ฟังเสียงจากเส้นเสียงกับภาพก่อน การผสมเสียงโดยเสียงที่อ่อนและมากอาจจะเสียคุณภาพเมื่อวางติดกันด้วยความเย็นและความตึงเครียดของภาพ จุดมุ่งหมายของเสียงไม่ใช่มาจากการใช้เครื่องมือที่ดีในการทำงานแต่หากเป็นการได้รับฟังเสียงที่มุ่งหวังให้ผู้ชมได้ยิน ไม่มีเครื่องมือวัดความดังของเสียงใดในโลกที่จะเทียบเท่ากับการตัดสินใจของความงามของเสียง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับเจ้าหน้าที่ทำเสียงและการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการลงเสียงลงเพลงประกอบละครโทรทัศน์ จึงมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 6. มีการลงเสียงเพลงและดนตรีประกอบที่สอดคล้องกับละครโทรทัศน์ **หลักฐานการตรวจสอบ :**

1. ขั้นตอนการลงเสียงลงดนตรีเป็นขั้นตอนสุดท้ายในการผลิตงานละครให้สมบูรณ์ การเลือกเสียงและดนตรีประกอบต้องมีความกลมกลืน สอดคล้องกับภาพที่สื่อออกไป โดยเสียงที่ใส่ลงไปนั้นต้องไม่เด่นเกินไป และไม่ด้อยเกินไป ต้องเป็นเสียงที่ส่งเสริมงานภาพให้สามารถสื่ออารมณ์และบรรยากาศของเรื่องมากยิ่งขึ้น

2. เสียงดนตรีและเพลง ที่เลือกมาใส่ประกอบละครต้องถูกต้องด้วย ลิขสิทธิ์ ไม่มีการลอกเลียนแบบ หรือ นำมาใช้โดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของสิทธิ์

3. เจ้าหน้าที่ผู้ทำการลงเสียงลงดนตรีต้องสามารถบริหารเวลากับงานได้เป็นอย่างดีภายในเวลา 12 ชั่วโมง ต่อ 1 ตอน (ความยาวต่อตอนไม่น้อยกว่า 40 นาที) โดยมีตารางกำหนดการส่งงานติดต่อแจ้งไว้ต่อเจ้าหน้าที่ลงเสียงลงดนตรี

4. มีเอกสารการใช้ห้องบันทึกเสียงที่รับรองการใช้งานโดยเจ้าหน้าที่ลงเสียงลงดนตรี เนื่องจากหลังจากขั้นตอนนี้แล้วจะเป็นการตรวจสอบงานในขั้นตอนสุดท้ายก่อนส่งเทปเพื่อออกอากาศ และ เทปละครมีการติดต่อภาพและบันทึกเสียงเสร็จสมบูรณ์ทั้งเรื่องควรเรียบร้อยก่อนเวลาออกอากาศไม่น้อยกว่า 1 สัปดาห์

5. มีเอกสารการรับรองการทำเสียงที่สมบูรณ์โดยผู้มีอำนาจตรวจงาน

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

กระบวนการสำคัญสุดท้ายของการผลิตละครโทรทัศน์ คือการตรวจสอบงานละครที่ผ่านการติดต่อภาพ และลงเสียงสมบูรณ์ พร้อมมีความสนุก น่าติดตามอยู่ในงานละคร เนื่องจากขณะถ่ายทำอาจจะยังดูไม่ออกว่าจะดีหรือไม่ หรือ เมื่อติดต่อภาพเสร็จอาจยังไม่รู้สึกว่าจะดีหรือไม่ จนกระทั่งสมบูรณ์ทั้งภาพเสียงจึงจะรู้ว่างานละครนั้นดีหรือไม่ ในการตรวจสอบคุณภาพของงานละครโทรทัศน์ทั้งในด้านความถูกต้องของการดำเนินเรื่อง หรือความถูกต้องของการให้เสียงต่างๆ

“ขึ้นอยู่กับแต่ละบริษัทแตกต่างกันออกไป บางแห่งผู้กำกับก็ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับบางที่ ต้องตรวจเช็คบางครั้งผู้กำกับต้องมาดูว่าผ่านหรือไม่ผ่านจะแก้ไขตรงไหนบ้าง ขึ้นอยู่กับใครเป็นผู้กำกับด้วย ผู้กำกับบางคนเป็นเจ้าของบริษัทก็อีกแบบหนึ่งหรือผู้กำกับเป็นลูกจ้างคือมาทำงานกำกับละครให้อย่างเดียวเสร็จงานแล้วก็ส่ง พอติดต่อเสร็จแล้วเจ้าของบริษัทหรือผู้จัดละครก็ต้องมาดูอีกที่รวมไปถึงเรื่องเสียงด้วย” (ผิน เกரியงไกรสกุล, สัมภาษณ์, 25 มกราคม 2550)

การตรวจสอบงานขั้นตอนนี้ควรเป็นการตรวจงานจากผู้กำกับการแสดง เพื่อตรวจสอบว่ากระบวนการหลังการผลิตทั้งกระบวนการได้ผลิตงานออกมาตรงกับสิ่งที่ผู้กำกับและบทละครโทรทัศน์ต้องการจะนำเสนอ สื่อสารกับผู้ชมหรือไม่ เมื่อมีส่วนที่ผู้กำกับต้องการแก้ไขก็แก้ไขให้จนเป็นที่เรียบร้อย แล้วนำมาตรวจสอบอีกรอบก่อนนำเสนอผู้จัดละครตรวจสอบครั้งสุดท้ายอีกครั้ง หากมีส่วนใดที่ผู้จัดมีความประสงค์จะแก้ไข ก็จะมีการปรึกษากับผู้กำกับการแสดง และลงความเห็นแก้ไขจนเป็นที่เรียบร้อย แล้วจึงนำเทปมาสเตอร์ส่งไปยังสถานีโทรทัศน์เพื่อทำการตรวจสอบความถูกต้องตามกระบวนการตรวจสอบงานละครโทรทัศน์โดยเจ้าหน้าที่ตรวจพิจารณารายการโทรทัศน์ของแต่ละทางสถานีโทรทัศน์ ตรวจสอบเนื้อหาละครโดยละเอียดไม่ให้มีเนื้อหาผิดไปจากระเบียบข้อกำหนด และทั้งนี้เป็นไปตามแนวทางปฏิบัติของสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ และเคเบิลทีวี

ตามกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ 14 (พ.ศ. 2537) ที่กำหนดว่าเนื้อหาละครหรือรายการที่แพร่ภาพทางสื่อโทรทัศน์ห้ามมีลักษณะลามกอนาจาร ทารุณ โหดร้าย ซาดมนุษยธรรม ป่าเถื่อน และห้ามมีการชี้แจงเรื่องอื่น ๆ ที่อาจมีผลกระทบต่อศีลธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม เมื่อมีการผลิตจากการทำงานลงเสียง หรือมีคำ หรือภาพที่ไม่สุภาพตามระเบียบของรายการโทรทัศน์ งานละครนั้นก็จะมีจดหมายชี้แจงมากับเทปละครคืนมาเพื่อนำไปแก้ไขตามจดหมายที่แนบมาด้วยกัน ทางผู้ผลิตก็จะดำเนินการแก้ไขไปตามกระบวนการ เมื่อเสร็จแล้วก็จะมีการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้ผลิตอีกครั้งแล้วจึงนำส่งทางสถานีเพื่อตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้าย

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและข้อมูลเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นขั้นตอนสุดท้ายดังนี้

ขั้นตอนที่ 7. มีการตรวจสอบงานและแก้ไขละครโทรทัศน์ที่ติดต่อเสร็จสมบูรณ์แล้ว ก่อนนำส่งสถานีโทรทัศน์เพื่อนำไปออกอากาศ

หลักการตรวจสอบ : พิจารณาเอกสารแสดงการตรวจสอบแก้ไขและลงนามรับรองโดยผู้กำกับ และ/หรือ ผู้จัดละครโทรทัศน์และเจ้าหน้าที่ของสถานีโทรทัศน์ มีเอกสารการรับเทปละครจากเจ้าหน้าที่ทางสถานีโทรทัศน์ซึ่งทางสถานีจะนำเทปละครไปตรวจสอบคุณภาพ และความเหมาะสมเกี่ยวกับข้อพึงระวังของงานละครที่จะนำไปเผยแพร่ตามระเบียบการพิจารณาของกองควบคุมและตรวจสอบกิจการวิทยุโทรทัศน์

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ: เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

จากการกำหนดขั้นตอนของกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ จะเห็นได้ว่าทุกขั้นตอนในการผลิตล้วนสำคัญจะขาด หรือข้ามขั้นตอนใดไม่ได้ ต้องมีครบทั้ง 7 ขั้นตอนจึงจะทำให้กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์สมบูรณ์ ดังนั้นจากข้อมูลทั้งหมดผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดเป็นข้อดัชนีชี้วัดได้ดังนี้

ดัชนีชี้วัด 5. กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์มีขั้นตอนการทำงานครบทุกขั้นตอน

เกณฑ์ปัจจัยย่อย : มีกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ครบทุกขั้นตอนการผลิตตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1-ขั้นตอนที่ 7

คะแนน : กำหนดค่าคะแนนดัชนีชี้วัดเป็นการกำหนดคะแนนโดยรวมทั้งกระบวนการผลิต ตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1- ขั้นตอนที่ 7 เป็นคะแนนรวมทั้งสิ้น 15 คะแนน ถ้ามีกระบวนการในข้อหนึ่งข้อใดขาดไป หรือข้ามไป จะไม่มีการให้คะแนนใดๆ ในส่วนของกระบวนการผลิต เพราะถือว่าถ้ามีกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งจากทั้ง 7 ไม่ครบถ้วน จะไม่มีการเกิดกระบวนการผลิตงานละครที่ครบถ้วนได้ และมีหลักฐานแสดง และสามารถตรวจสอบได้ตามหลักเกณฑ์ปัจจัยย่อย

ผู้ดำเนินการตรวจสอบ : เจ้าหน้าที่ประเมินที่ได้รับการแต่งตั้ง

ในการผลิตละครโทรทัศน์ไทยเพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศนั้น กระบวนการผลิตทั้งหมด ถือเป็นส่วนสำคัญที่การผลิตละครโทรทัศน์ของทุกประเทศต้องทำ อาจมีความเหมือน หรือ ต่างกันไปบ้างแล้วแต่ข้อตกลงของแต่ละองค์กร ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นกระบวนการที่ไม่มี ความแตกต่างกันมากนัก ดังนั้นในการสร้างมาตรฐานการผลิตละครโทรทัศน์ไทยเพื่อแข่งขันกับละคร โทรทัศน์ต่างประเทศจึงไม่นำปัจจัยกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์มีขั้นตอนการทำงานครบทุก ขั้นตอนมาพิจารณาในการสร้างเกณฑ์เพื่อการแข่งขัน

สรุปการสร้างเกณฑ์มาตรฐานละครโทรทัศน์ด้านปัจจัยกระบวนการผลิต

การสร้างมาตรฐานละครโทรทัศน์โดยการอิงทฤษฎีระบบในด้านของปัจจัยกระบวนการผลิตนั้น มีข้อความมาตรฐาน 1 ข้อความ มีดัชนีชี้วัด 1 ดัชนี ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับการที่ทีมงานผลิตละครโทรทัศน์ มีการทำงานตามกระบวนการผลิตงานละครโทรทัศน์เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างครบถ้วน เพื่อให้การดำเนินการผลิตละครเป็นไปอย่างถูกต้องและครบตามขั้นตอน จากการวิเคราะห์จะพบว่าในทุกขั้นตอนการผลิตงานละครล้วนสอดคล้องและเกี่ยวเนื่องต่อกันไปเป็นลำดับ โดยมีบทละครโทรทัศน์เป็นหัวใจในการทำงานตามกระบวนการผลิตทั้งหมดที่ทีมงานผลิตทุกคนต้องใช้ร่วมกับการทำงานในตำแหน่งของแต่ละตำแหน่ง

ในกระบวนการผลิตผู้วิจัยให้ความสำคัญกับขั้นตอนที่ครบถ้วนจะข้ามขั้นตอนตามกระบวนการ หรือไม่ครบถ้วนไม่ได้ จะถือว่าเป็นกระบวนการผลิตละครโทรทัศน์ที่ไม่สมบูรณ์ ตัวอย่างเช่น เมื่อมีการเขียนบทละครที่สมบูรณ์พร้อมนำไปดำเนินการผลิตแล้ว แต่ไม่มีการประชุมบทละครเพื่อทำความเข้าใจกันของทีมงานผลิตทุกฝ่ายเลยย่อมเป็นไปไม่ได้ ทีมงานจะไม่สามารถเข้าใจและเห็นงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ถ้าขาดการประชุมกันก่อน หรือเมื่อมีขั้นตอนการถ่ายทำเสร็จสิ้นสมบูรณ์ทุกอย่างแต่ข้ามขั้นตอนการตัดต่อไปเลย แล้วนำไปทำเสียงนั้นก็ไม่ต้อง การตัดต่อเป็นการเล่าเรื่องเพื่อช่วยให้ละครน่าสนใจ น่าติดตามมากยิ่งขึ้น การข้ามขั้นตอนการตัดต่อไปนั้นทำให้ละครไม่มีขั้นตอนการทำงานที่สมบูรณ์ ละครนั้นขาดอรรถรสไปในทันที หรือ เมื่อมีการตัดต่อ ทำเสียงในละครเป็นที่เรียบร้อยแต่ไม่มีการตรวจคุณภาพของงานละครจากผู้ผลิตก่อนที่จะส่งให้ทางสถานีโทรทัศน์ก็ไม่ได้ การส่งงานทุกครั้งต้องมีการตรวจข้อผิดพลาด และความสมบูรณ์ครบถ้วนของงานละครเสียก่อน เหล่านี้เป็นต้น

ดังนั้นในปัจจัยกระบวนการผลิต หากขาดขั้นตอนใดในกระบวนการผลิตตามที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ หรือมีการข้ามขั้นตอนการทำงานไป จะถือว่าเป็นการให้คะแนนมาตรฐานกระบวนการผลิตทั้งหมดทันที

ส่วนในปัจจัยกระบวนการทุกขั้นตอน ในการปฏิบัติงานของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ทุกประเทศรวมทั้งประเทศไทยด้วยล้วนดำเนินการเป็นขั้นตอน เป็นลำดับตามกันไป อาจจะไม่ได้อาจจะไม่ได้เหมือนกันในทุกขั้นตอน แต่ก็จะเป็นลักษณะที่เป็นกระบวนการผลิตที่เหมือนกันไม่แตกต่างกันมากนักจึงไม่นำทุกกระบวนการของการผลิตละครโทรทัศน์ไปจัดทำเกณฑ์มาตรฐานละครโทรทัศน์เพื่อการแข่งขันกับต่างประเทศ

ในการสร้างมาตรฐานเพื่อพัฒนาการผลิตละครโทรทัศน์ ในส่วนของปัจจัยกระบวนการผลิตผู้วิจัยได้นำเสนอการบริหารงานการผลิตอย่างมีระบบ ซึ่งจะนำเสนอตารางค่าคะแนนมาตรฐานการผลิตละครโทรทัศน์ของปัจจัยกระบวนการดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 : สรุปค่าคะแนนมาตรฐานปัจจัยกระบวนการผลิต

มาตรฐานกระบวนการผลิต	คะแนน	คะแนนร้อยละ (%) ปัจจัยกระบวนการ
5. ทีมงานผลิตละครโทรทัศน์มีกระบวนการผลิตงานละครโทรทัศน์เป็นไปตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างครบถ้วน		
5.1 กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์มีขั้นตอนการทำงานครบทุกขั้นตอน	15	100
รวมคะแนนมาตรฐานกระบวนการผลิต	15	100

ค่าคะแนนในแต่ละข้อกำหนดค่าคะแนนโดยรวมทั้งกระบวนการผลิตตั้งแต่ข้อที่ 1- ข้อที่ 7 เป็นคะแนนรวมทั้งสิ้น 15 คะแนน ถ้ามีกระบวนการในข้อหนึ่งข้อใดขาดไป หรือข้ามไป จะไม่มีการให้คะแนนใดๆ ในส่วนของกระบวนการผลิต เพราะถือว่าถ้ามีกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งจากทั้ง 7 ไม่ครบถ้วน จะไม่มีการเกิดกระบวนการผลิตงานละครที่ครบถ้วนได้